

▶ **BITI STARŠ JE UMETNOST, BITI UČITELJ JE IZZIV** / Marjeta Bilban / OŠ Livada

▶ Otrokove pravice ... povsod berem o tem, kakšne so otrokove pravice. Kaj vse se staršem lahko zgodi, če jih ne upoštevajo. Otroci imajo možnost obiska varnih točk, SOS telefona in drugih oblik pomoči. Kaj pa, če otrok s tem izsiljuje starše?

Uvod

Na predavanju z naslovom Otroci – mladostniki na OŠ Livada vendarle naletim na pravice staršev. Predaval nam je Miha Kramli, terapevt, vodja centra za zdravljenje odvisnosti v Novi Gorici. Govoril je o tem, kako pride do zasvojenosti in s čim smo lahko zasvojeni. Tudi starši imamo pravice, se razveselim. Predvsem sem si zapomnila tri: pravica do miru, pravica do postrežbe in časa zase (za partnerja). Pravica do miru pomeni, da se otrok navadi dnevne in večerne rutine. Vsak dan gre spat ob istem času, ne glede na družinske okoliščine (obiski, zabave, izleti). Kasneje starši ne bomo nemirni, če ga bomo spustili samega ven. Držal se bo ure, če smo se mi držali rutine v njegovem zgodnjem otroštvu. Pravica do postrežbe me je šokirala. Da nas bodo otroci stregli? Pomislila sem na svojega sina, da bi on meni kuhal kosilo. Kje sem ga polomila? Mama mene ni nikoli spraševala, če bom naredila. Bilo mi je jasno, da moram po pouku domov in pristaviti krompir, da bo kuhan, ko

pride iz službe. Pravica staršev, da imajo čas zase, za partnerja. Otrok mora vedeti, kdaj se pogovarjata oče in mama o pomembnih rečeh. Takrat se mora umakniti v svojo sobo in počakati na svoj trenutek. Pomislim, da ima predavatelj prav. V času mojega otroštva smo otroci čakali na besedo, čas, ki so nam ga starši podarili in zahteve staršev so bile nekaj samoumevnega. Kaj pa danes?

Šola in pravice

V šoli se srečujem z otroki, ki ne znajo počakati na besedo, vpadajo v pogovore učiteljev na hodniku. (V naših časih so bili učitelji za nas nekaj nadzemeljskega. Vikali smo jih že prvi šolski dan!) Smo generacija otrok iz časov, ko nismo poznali pravic. Komaj smo čakali, da bomo odrasli. Sedaj, ko sem odrasla, so dobili pravice otroci, jaz pa, se mi zdi, sem padla skozi cedilo. Vendar jih v resnici imam, pa se jih ne zavedam. Starši ne zagovarjamo učiteljev, kot so naše učitelje zagovarjali naši starši. Pogosto smo na dveh bregovih, otrok pa plava vmes. Kam plove? Pa saj mu vsi

želimo dobro! Na vsakem srečanju s starši poudarim, da je pomembno sodelovati, ne pa zmagati v konfliktu. Naši otroci so naša prihodnost. Starši vidijo otroka doma. Jaz v šoli. Pogovarjajmo se skupaj, sodelujmo! Skupaj zmoremo več. Na šoli poteka veliko sodelovanj s starši. Pogosto pa se jih udeležijo samo starši, ki vedo, kaj je dobro za otroke. Oblike sodelovanja so sledeče:

- ▶ psihološke delavnice, ki jih učitelji in učenci pripravljamo za starše v času popoldanskih govorilnih ur,
- ▶ knjižni klepet,
- ▶ pravljica ura za otroke in starše,
- ▶ delavnice Stražilka Motovilka v jesenskem času,
- ▶ novoletni bazar,
- ▶ pomladna prireditev,
- ▶ valeta,
- ▶ zaključek šolskega leta od 1. do 8. razreda,
- ▶ ozaveščevalne akcije v okviru Ekošole in Zdrave šole.



Božično novoletni bazar na OŠ Livada Lj.



Jesenske delavnice pri kužku Postružku in strašilku Motovilku na OŠ Livada Lj.

Kako približati šolo staršem, ki imajo otroke zato, da jih imajo?

Kako jim na nek način povedati, da so to njihovi potomci, ki jih potrebujejo? Da so kot cvetlice, ki potrebujejo podporo in ugodne pogoje za rast. Ni samo materialna ljubezen, tu je še čas, ki ga starši morajo preživeti z otrokom. S spontanim pogovorom na sprehodu dobi otrok veliko več informacij o naravi, kot pa v knjigi, ki jo kupimo v knjigarni. Predavatelj je večkrat poudaril pomen družine. Porajala se mi je misel, da je družina tista, ki gradi otrokovo pot. Učitelji pa smo tisti, ki rišemo talne oznake. Ob tem se poraja vprašanje o otrokovem vložku energije za doseg njegovega cilja. Kaj tukaj dela otrok? Ali nismo starši odgovorni zato, da se otrok nauči delati in samostojno živeti?

Vsak je svoje sreče kovač

Pregovor nazorno pojasni, da je vsak sam odgovoren za svoja dejanja in stanje, v kakršnem je. Otroka je potrebno le usmerjati, nadzorovati in mu postaviti meje, ki ne smejo biti prezahtevne ali preohlapne. Pri vzgoji enega otroka morajo sodelovati vsi odrasli, ki ga obkrožajo v vsakodnevem življenju. V starih časih je veljalo, da je enega otroka vzgajala vsa vas. Danes pa se ta krog krči. Pogosto na svoje odgovornosti pozabijo tudi očetje. Ali pa jim mame sploh ne pustijo blizu. Lik slovenskega očeta iz Kranjčeve proze izginja. Pogosto so odsotni zaradi delovnih obveznosti. Manjka njihov prispevek,

ki bi ga morali odigrati v otrokovem življenju. Oče mora dati čuti, da je močna osebnost, ki podpira nežno mamino dlan. »Naj mama manj nadzoruje. Moževa dejavna navzočnost v družini ženi pomaga, da bolje nadzoruje svoj materinski čut, obremenjen s preveč bojznimi za otroka in s preveliko odgovornostjo za njegovo življenje, zaradi česar bi želela otroka zaščititi pred vsemi nevarnostmi in mu ne dovoli učenja iz lastnih izkušenj, tudi iz lastnih napak. Prikrajšati otroka za izkušnje, brez katerih bo v poznejšem življenju težko shajal, pa pomeni razvajati otroka in mu ne omogočiti zorenja v samostojnost. In prav to se danes pogosto dogaja.« (Janko Bohak, Družina: december 2009) Le tako bomo starši mirno dočakali svoje vnuke, naši otroci pa bodo lahko vzgajali otroke v nekem zdravem duhu, ki ga naš čas zamuja.

Vloga staršev pri mojih učencih

V razredu sem izvedla kratko anketo, v kateri me je zanimalo:

- ▶ s kom preživljajo učenci največ časa,
- ▶ kdo jim pomaga pri nalogah in pripravljanju torbice,
- ▶ kdo sprejema in podpisuje obvestila v beležki,
- ▶ koga imajo za avtoriteto in koga za zaupnika v družini,
- ▶ potek dnevne rutine in doslednost pri tem,
- ▶ vrste kazni, ki jih uporabljajo starši.

Anketa je bila anonimna, otroci so imeli zaradi tega veliko strahu. So pa sodelovali vsi učenci v mojem razredu. Od 17 otrok jih večino časa preživi z obema staršema 7 (oziroma 41,17 %), 6 (oziroma 35,29 %) z mamo in ostali z očetom. Pomoč pri nalogah in pripravljanje torbe je v domeni mame kar pri 9 učencih (ali 52,94 %). Obvestila v beležki pregleda mama pri 52,94 % učencev. 7 učencev (41,17 %) hodi spat ob osmih zvečer. Pri šestih (35,29 %) otrocih je čas za spanje različen, po navdihu staršev in otrok. Bila sem pa prijetno presenečena nad odgovori o kaznovanju. Predvidevala sem, da bo glede na socialno ekonomski status staršev in njihovo izobrazbo fizičnega kaznovanja več. Pojavlja se v enem ali 5,89 %. Seveda se je potrebno s temi starši pogovoriti in jim predlagati drugačen način kaznovanja. Učenci navajajo še naslednje kazni: starši me kregajo, prepoved risank, odhod v sobo z razmislekom, sedim na stolu in razmislim, spim pri očetu (o tej kazni bi bil nujno potreben razgovor, ne glede na spol), ne smem ven in pogovor. S to anketo sem si že pripravila tudi pomembna vsebinska izhodišča za roditeljski sestanek po prvem ocenjevalnem obdobju.

Zaključek

Ob pisanju članka sem mislila, da bom spoznala recept za izzive, ki so pred menoj. Z ene strani sem mama, z druge učiteljica. Ob izvedbi ankete so se mi porodila nova vprašanja in dileme, hkrati pa sem z veseljem lahko ugotovila, da očetje niso več pasivni, ampak se zavedajo svoje vloge pri odraščanju svojih otrok. Danes je umetnost biti starš, še večja umetnost pa je poiskati pravo pot, kjer si podajamo roke vsi, ki smo vpleteni v vzgojo in izobraževanje naših otrok.

Literatura

- Janko Bohak: Očetje, kje ste? Revija Družina, št. 49, Janko Bohak, december, 2009.
- Helga Gürtler: Joj, šola!, založba KRES, Ljubljana, 1994, (prevod Marjeta Škerlj).
- Carola Schuster-Brink: Otroška vprašanja ne poznajo tabujev, založba KRES, Ljubljana, 1994 (prevod Lidija Saje).
- Adele Faber in Elaine Mazlish: Kako se pogovarjamo z otroki in kako jih poslušamo? (Ksenija Šoster Olmer), zbirka za zdravo življenje, Založba Mladinska knjiga, Ljubljana: 1998.